

Czy prawo może zniszczyć infrastrukturę krytyczną?

Konferencja wpływu regulacji prawnych na dostęp do wody w dobie kryzysu

We wtorek 13 czerwca zakończyła się debata poświęcona dramatycznej sytuacji infrastruktury krytycznej spowodowanej nie wojną, nie zniszczeniami, ale... przyjętymi w Polsce rozwiązaniami prawnymi. Nietypowa konferencja prawnicza dotycząca branży wodociągowo-kanalizacyjnej pokazała, jak problemy regulacji prawnych mogą realnie zniszczyć dobrze funkcjonującą i nowoczesną infrastrukturę. Przykłady z życia wzięte o tym, jak regulacje wyniszczają firmy i realne zagrożenie upadku nowoczesnych przedsiębiorstw towarzyszyły oficjalnym wystąpieniom i rozmowom zakulisowym podczas całej konferencji organizowanej przez Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie”.

Dramaturgia wody

O tym, jak bardzo sytuacja infrastruktury krytycznej w zakresie dostarczania wody jest poważna, dziś chyba już nikogo nie trzeba przekonywać. A warto pamiętać, że mowa jest o zaspokajaniu absolutnie podstawowej potrzeby ludzi – dostawy wody. Branża wod.-kan. jako jedyna pozbawiona została możliwości urealniania cen. Obowiązujące taryfy ustalane były przed skokiem inflacji, przed wojną w Ukrainie, przed wzrostem kosztów energii. Dziś boleśnie odczuwany jest na wielu poziomach zbliżający się upadek. My, mieszkańcy Polski, zaraz zaczniemy to nie tylko rozumieć, ale i odczuwać. I to odczuwać boleśnie.

W branży jest wiele projektów ustaw i rozwiązań uzdrawiających sytuację, urealnających procedury, ale wymagają zmian podstaw obecnego stanu prawnego. To warunek konieczny uratowania przed upadkiem. Największym problemem jest trzyletni okres taryfikacji. W dzisiejszych, kryzysowych czasach ogromnej inflacji, wzrostu kosztów jest to szybka ścieżka w przepaść. Założenie kształtowania taryf zakładało inflację na poziomie 2,5%. Samo to powoduje, że operowanie stawkami z takim założeniem to narażanie przedsiębiorstwa na upadek. A trzeba pamiętać, że przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne spełniając funkcje krytyczne, dostarczając wodę dla mieszkańców, upaść teoretycznie nie mogą. Nie powinny. Bo bez wody żyć się nie da.

Prawie jak u Barei

Sytuacja finansowa, ratowanie przedsiębiorstw, szukanie rozwiązań przynosi na myśl Bareję. – *Dziś są takie czasy, że prezesi przedsiębiorstw są specjalistami w zagadnieniach prawnych, nawet tak skomplikowanych jak ustalanie taryf* – zauważył Grzegorz Gałabuda, ekspert IGWP. A od tego powinni być prawnicy. Od kilku lat zawitości regulacji i blokady prawne są największą bolączką zarządzających PWiK-ami. A dla wszystkich Polaków byłoby lepiej, by zarządzający przedsiębiorstwami zajmowali się innowacjami, inwestycjami, usprawnianiem procedur i mechanizmów. Wprowadzaniem rozwiązań zapewniających dalsze niezauważalne usuwanie awarii, innowacyjne rozwiązania choćby zapewniające uniezależnienie się od dostaw energii – to wymaga inwestycji i korzystania ze środków unijnych. Dziś zarządy skupiają się na zachowaniu lub coraz częściej przywróceniu płynności finansowej oraz hamletowskim wyborze: czego nie płacić? Z ankiety organizatora (IGWP) zorganizowanej wśród przedsiębiorstw członkowskich wynika, że 40% przedsiębiorstw obecnie nie ma płynności finansowej. W oczy już zagląda widmo suszy, również mającej wpływ na funkcjonowanie przedsiębiorstw. Ale trudno zajmować się inwestycjami i rozwojem, jak nie ma płynności i troski skupione są na zapobiegnięciu upadłości. Informacje nieubłagane potwierdzają dane wspomnianej ankiety IGWP – 90% przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych z powodu trudnej sytuacji finansowej wstrzymuje

inwestycje w rozbudowę infrastruktury i remonty. Te są niezbędne, by utrzymać infrastrukturę w dobrej kondycji. I tu koło się zamyka, bo brak inwestycji dramatycznie pogorszy obecny stan. Koszty przywrócenia będą ogromne.

Jak żyć?

W Polsce przyzwyczailiśmy się do innowacji, nowoczesnej infrastruktury, tego, że mamy zaawansowane technologicznie rozwiązania. Przyzwyczailiśmy się już, że przedstawiciele starej Europy przyjeżdżają w ramach poznawania dobrych praktyk, bo nasza rodzima infrastruktura, zasilona miliardowymi inwestycjami unijnymi, jest wzorem do naśladowania. Jeszcze jest, ale to już kwestia czasu, bo coraz trudniej będzie naprawić szkody ostatnich lat. Braku inwestycji, wstrzymania remontów w infrastrukturze krytycznej całego kraju nie da się łatwo naprawić, nadgonić. To jak „droga węgierska” – nie ma np. amortyzacji kosztów, ale i nie ma inwestycji.

Dr inż. Tadeusz Rzepecki, prezes Zarządu Tarnowskie Wodociągi, Przewodniczący Rady IGWP, poruszył jeszcze jeden ważny aspekt: braku wzruszalności taryf. Każdy zarząd odpowiada za gospodarne prowadzenie spółki, za jej wyniki i sytuację finansową. Jest dziś mnóstwo spółek bez płynności finansowej, z ogromnymi stratami, a za gospodarność odpowiadają osoby w zarządzie. Dziś mają związane ręce i mogą tylko czekać.

Ile zajmie zniszczenie nowoczesnej infrastruktury?

Kilka miesięcy. Dane z ankiet wskazują, że na koniec 2022 aż 81% przedsiębiorstw wod.-kan. zanotowało straty. Za I kwartał 77% już odnotowało stratę, a 40% utraciło płynność finansową. 43% wskazało konieczność zaciągnięcia dodatkowych zobowiązań finansowych. Każde przedsiębiorstwo ma inną sytuację, ale wszystkie łączy jedno – dramat. I pytanie: jak zarządzać majątkiem? Zarządzanie nie jest problemem w okresie prosperity. Problemem jest prowadzenie przedsiębiorstwa w takich tragicznych sytuacjach. Tadeusz Rzepecki zaznacza: *- Jesteśmy na skraju i gdzie to doprowadzi, nie wiemy.* Dłużej niż pół roku wiele przedsiębiorstw nie wytrzyma. Kilka przedsiębiorstw już teraz przechodzi gruntowne restrukturyzacje, by się ratować. Kilka jest na skraju upadłości, mnóstwo kolejnych może funkcjonować kilka miesięcy i trzeba będzie ogłaszać upadłości. *-Tłumaczymy się przed wójtami, prezydentami, mieszkańcami, dlaczego jesteśmy w takiej, a nie innej sytuacji. Do tego zagraża nam utrata kadry – wysoko wykwalifikowani pracownicy będą wreszcie odchodzić z pracy. Zaczynamy stawać się niebezpiecznie nieprzygotowani do sytuacji krytycznych-* dodał T. Rzepecki.

O krytycznych problemach infrastruktury krytycznej

Infrastruktura wod.-kan. staje się coraz bardziej istotna, a tym samym coraz bardziej krytyczna dla ludność Polski. Dostrzegamy coraz więcej ryzyk, które wynikają ze skutków zmiany klimatu, a także związanych z codziennym funkcjonowaniem ludności, przemysłu i wszelkich instytucji. O licznych zagrożeniach i kluczowym znaczeniu dla zachowania ciągłości dostarczenia wody pitnej powiedzieli nam nasi koledzy z Ukrainy. Tematem interesuje się Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. Obecny na konferencji Dariusz Marczyński, Główny Specjalista z Wydziału Ochrony Infrastruktury Krytycznej zaznaczył, że RCB i IGWP podjęło inicjatywę wspólnego zwrócenia uwagi na kwestię stanu infrastruktury krytycznej i zbliżające się problemy oraz wyzwania, jakie wynikają z dyrektywy o odporności podmiotów krytycznych. Zaznaczył, że w tym kontekście warto zwrócić uwagę na problem ochrony ludności cywilnej, który nadal jest nierozwiązany. Skutki działań wojennych nie dotyczą jedynie obiektów infrastruktury militarnej, ale w dużej mierze infrastruktury wod.-kan., skupianej na całkowitym przerwaniu łańcucha dostaw wody pitnej i odprowadzania ścieków. Te doświadczenia

pokazują, że trzeba więcej mówić o infrastrukturze krytycznej, ale też jej znaczeniu dla bezpieczeństwa Państwa i obywateli.

Ekspert zauważa, że nawet małe obszarowo PWiK są niezwykle ważnym elementem jakości życia małej społeczności, stąd też w strategii bezpieczeństwa powinny być uwzględnione i podlegać szczególnej ochronie.

I co dalej?

- Jestem z pokolenia, które pamięta różne awarie i problemy z wodą w kranie. Ale już mój 14-letni syn nie wie, co to jest, bo nawet jeśli awaria była, to jej nie zauważył. Ale to się zmieni – powiedziała red. Anna Lembicz, prowadząca konferencję i moderująca debatę. To zdanie zgrabnie pokazuje, że dywagacje o regulacjach prawnych dla wielu wydają się odległe, ale w perspektywie nawet kilku miesięcy może się okazać, że awarie infrastruktury, problemy z wodą w kranie spowodują, że większość z nas odczuje skutki tych „prawniczych” problemów. Od tego dzieli nas już tylko kilka miesięcy...

O konferencji

Konferencja prawna „Wpływ postępowania taryfowego na funkcjonowanie przedsiębiorstw wod.-kan. w dobie kryzysu” zorganizowana przez Izbę Gospodarczą „Wodociągi Polskie” odbyła się w dniach 12 i 13 czerwca 2023.

Problemy prawne oraz realne konsekwencje regulacji oprócz wyżej cytowanych omawiali: prof. dr hab. Bartosz Rakoczy, Maciej Łukaszewicz, radca prawny, Kancelaria Radców Prawnych Zygmunt Jerzmanowski i Wspólnicy sp. k.; Jarosław Hermaszewski, prezes Zarządu Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sława; Maciej Szambelańczyk, WKB Lawyers; Dariusz Klonecki, Dyrektor ds. Strategii i Finansów, Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szczecin; Mateusz Faron, radca prawny, Kancelaria Radców Prawnych Zygmunt Jerzmanowski i Wspólnicy sp.k. (również przedstawiciel Związku Miast Polskich); Waldemar Jaskólski, Prezes Zarządu, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Konin; dr Jędrzej Bujny, radca prawny Kancelaria BUJNY; Bartosz Łuszczek, Dyrektor ds. Technologii i Innowacji, Wodociągi Miasta Krakowa S.A. Ekspert Izby w Komisji ds. ścieków w EurEau, członek Zespołu IGWP ds. ścieków.

Więcej informacji udziela:

Anna Lembicz, Biuro Prasowe Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”, media@igwp.org.pl